Район администрацийĕн кунĕнчен

Пуçаруллă пулмасан мала каяймăн

Февралĕн 11-мĕшĕнче район администрацийĕн кунĕ графикпа килĕшӳллĕн Йӳçкасси ял тăрăхĕнче иртрĕ. Мĕнле лару-тăру-ха паян ку тăрăхра? Малаллахи утăмсене мĕне шута хурса тумалла? Мĕнле ĕçсем çине кая юлмасăр ытларах тимлĕх уйăрмалла? Çак ыйтусем çине хуравсем ĕçлĕ ушкăнсем тĕрлĕ объектсене çитсе курнăçемĕн тухса пычĕç.

Пĕрремĕш ушкăн вырăнти вăтам тата пĕчĕк предпринимательство, «Ударник» хуçалăхăн объекчĕсене тата суту-илӳ предприятийĕсене çитсе курса пĕтĕмлетӳсем турĕ. Тепри – культура, вĕрентӳ тата сывлăх сыхлавĕн учрежденийĕсен пурнăçĕпе кăсăкланчĕ. Виççĕмĕшĕ – йывăр тата йĕркесĕр çемьесене çитсе вĕсен пурнăç условийĕсене тишкерчĕ. Кунсăр пусне тепĕр ушкăн ял тăрăхĕн администрацийĕнче çынсене вĕсен ыйтăвĕсемпе йышăнчĕ. Пĕтĕмлетӳ вара кăнтăрла иртсен Культура çуртĕнче пухăннисемшĕн интереслĕ пулчĕ.

Хуçалăхри фермăна çитсе курнă май, районти тĕп агроном А.И. Павлов хуçалăхра ĕçлекенсене ĕç укçине парса татнине, ăратлă выльăхпа ĕçлесси çине тимлĕх уйăрнине асăнчĕ. Çав вăхăтрах вара хуçалăха туса илнĕ продукцие тивĕçлĕ хакпа сутма май çукки ура хурать. Аш туса илесси те чакса пырать. «Ударник» хуçалăхăн çур акине валли хатĕрленĕ вăрлăхăн 88 проценчĕ кондициллĕ, ăна çитес вăхăтрах ӳстерме палăртаççĕ Йӳçкассисем, сивĕ çанталăк пирки тырă алас ĕç вăхăтлăха чарăннипе çыхăннă ку. Кĕркунне акса хăварнă культурăсем шартлама сивĕ кунсене лайăхах чăтса иртерни пирки каласан, ял çыннин чунĕ кăшт лăпални палăрчĕ.

«Суту-илӳ объекчĕсем халăха тивĕçлĕ тавар сĕнеççĕ, ассортимент та пысăк», – терĕ район администрацийĕн экономика пайĕн пуçлăхĕ Э.И. Симакова Муркаш райповĕн 6 тата уйрăм предпринимательсен 2 лавккинче пулса курнă хыççăн. Кунти хăш-пĕр лавккасенче райпо çитес вăхăтрах юсав ĕçĕсем туса ирттерме палăртнине каларĕ. Йӳçкасси тăрăхĕнче тавар çаврăнăшĕ пысăк пулни вара – кунта çынсен пурнăç условийĕсем япăх мар пулнине кăтартакан пулăм.

Иккĕмĕш ушкăн малтанах ватăсемпе инвалидсен çуртĕнче пулса курчĕ. Кунта паянхи кун тĕлне 51 ватă çын тата инвалид хӳтлĕх тупнă. Пӳлĕмсенчи тирпейлĕхпе хăтлăх, ватă çынсем хăйсене пăхнипе кăмăллă пулни кунта пурăнмалли условисем лайăххине кăтартса пачĕç. Вăрçă ветеранĕсене тата тыл ĕçченĕсене вырăнтах Аслă Çĕнтерӳ кунне халалланă юбилей медалĕсемпе чысларĕç.

Матьăкри Культура çуртне çитсен вара «çанталăк тăрукках ăмăрланчĕ». Тулашĕнчен илемлĕ те капмар курăнса ларакан çуртра хĕлле те «çумăр çăвать» иккен. Çак çурта хута ярас тесе вăхăтра хытă тăрăшнă, паллах. Халĕ вара? Кунти нӳрĕк спортзала пурпĕрех çамрăксем волейболла выляма пуханаççĕ-ха. Ташă каçĕсене ирттерме те ятарлă пӳлĕм пур. Иккĕмĕш хутĕнче библиотека вырнаçнă. Кунта та йĕркене кĕртсе çитермелли туллиех. Район администрацийĕн культура тата архив ĕçĕсен пайĕн пуçлăхĕ А.Е. Андреева методистсен пулăшăвĕпе тивĕçтерессине шантарчĕ, администрацин капиталлă строительство, архитектура тата пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх управленийĕн пуçлăхĕ В.Г. Никитин ял тăрăхĕн пуçлăхне С.Н. Иванова лару-тăрăва лайăхлатас тесен патшалăх пулăшăвĕпе усă курма майсем пуррине аса илтерчĕ.

Вăрманкасри пуçламăш шкул вырнаçнă çурт та паян самаях пушанса юлнă. Кунта тĕслĕх библиотека ĕçлет, клубра шалти юсав ĕçĕсем пыраççĕчĕ, ачасем вĕреннĕ пӳлĕмсенче – шăплăх. Çак çуртпа эффективлă усă курма майсем пур. Çавăнпа та ума тухса тăнă ыйту хуравсăр юлмалла мар.

Йĕркесĕр тата йывăр лару-тăрулă çемьесене çитсе килни те «тупăш» пачĕ: амăшĕ пăрахса кайнă çул çитмен виçĕ ачана специалистсем кунта хăвармарĕç. Амăшĕ ачисене тивĕçлĕ пăхманнипе, çухалса çӳренипе, тимлĕх сахаллипе хватттере ăшăтакан пăрăх çурăлса кайнă, ачасене вара ферма пӳртĕнче вăхăтлăх хӳтлĕх тупса панă. Вĕсен малашнехи шăпи мĕнле пулĕ-ши? Нумайăшне шухăшлаттарать ку, анчах амăшне мар...

Йӳçкасси тăрăхĕнчи пĕтĕмĕшле лару-тăру мĕнлерех пулни С.Н. Иванов пуçлăх тухса каланинчен уçăмлăнах курăнчĕ. Кулленхи ĕçсене пурнăçласа пырассипе тимлеççĕ кунта. Ыйтăвĕсем вара тупăнсах тăраççĕ. Акă ялсенчен йăлари каяшсене турттарса тухас ĕçе йĕркеленипе пĕрлех çынсене çак ĕçшĕн укçа тӳлемеллине те ăнлантармалла. Шывпа усă курнăшăн та. Ялти çын вара ку йĕркене хăнăхман-ха. Шыв ыйтăвĕ те, çулсем тăвас ыйту та çук мар ял тăрăхĕнче. Клубсене тивĕçлĕ шайра тытса тăма та бюджетра уйăрнă укçа-тенкĕ, паллах, çителĕксĕр, апла пулсан вĕсен те тупăшлă ĕçлесси çине тимлĕрех пăхмалла. Йĕркене пăснă тĕслĕхсем ан пулччăр тесен те пĕрле тăрăшмалла. Çĕнĕ урамсене те кăçалах электрификацилемелле. Пушар тухас хăрушлăх пĕвесене кирлĕ шайра тытса тăрассине кӳрăн вĕçертмелле маррине аса илтерет. Ял халăхĕшĕн ĕнесене пĕтĕлентерес ыйту та кун йĕркинчех. Хуçасăр йытăсене тытассине сахкупна килĕшӳллĕнех туса пыраççĕ пулин те, пурте çакна ăнлансах илеймени курăнать. Ку енĕпе те ĕçлемелле...

Район администрацийĕнчи тата вырăнти специалистсем тухса каланă хыççăн район пуçлăхĕ Ю.А. Иванов пĕтĕмлетӳ туса, «кам ытларах ĕçлет, çавăн çитĕнĕвĕ те пулать» тенине аса илтерчĕ, Аслă Çĕнтерӳ кунне халалланă юбилей медалĕсене тивĕçнисене саламласа чысларĕ.

Н. НИКОЛАЕВА.

Вĕрентӳ учрежденийĕсенче

Пур енĕпе те маттур

Февралĕн 13-мĕшĕнче кадетсен проекчĕсен республикări 3-мĕш конкурсĕ иртрĕ. Муркаш лицейĕнче ăс пухакансем те унта активлă хутшăнчĕç. Пирĕн лицейран 4 проект тăратнăччĕ, вĕсене тĕрлĕ секцисенче хакларĕç. Пĕтĕмпе вара 150 проект пулчĕ. Çавна палăртма кăмăллă: пирĕн вĕренекенсен проекчĕсем пурте призлă вырăнсене тивĕç пулчĕç.

Н. Петрова, А. Фомина, С. Шадрин, А. Петрова, Н. Утренкин, А. Степанов ĕçне 1-мĕш, Н. Кириллова, Е. Антонова ĕçне 2-мĕш, А. Алексеева, А. Миловидова ĕçне 3-мĕш вырăнсем парса хакларĕç. Вĕсене ертсе пыраканĕсем вара С.И. Рожкова, Н.В. Казакова, В.В. Хрусталева пулнă.

Çăмах май, Муркаш лицеисчĕсем районти «Раççей йĕлтĕр йĕрĕ» мероприятие те хутшăнмасăр юлмарĕç. Волонтерсем пурне те Çветуй Валентин кунĕ ячĕпе саламларĕç, шкул çулне çитмен ачасем валли вăйăсемпе конкурссем йĕркелерĕç, пурне те хавас кăмăл парнелерĕç.

С. РОЖКОВА.

Сăн ӳкерчĕкре: республикăри конкурсран – грамотăсемпе!

Шкул ачисен пултарулăхĕ

Ĕçчен анне

Ман анне ирех тăрать,
Кил-çурта илем кӳрет,
Вăхăчĕ те çук вара
Пĕрре те ларса канма.

Манăн хамăн аннене
Чунтан тав тăвас килет,
Мĕншĕн тесен вăл пире
Ĕçчен пулма вĕрентет.

Мария ПАВЛОВА.
Сосновка шкулĕ.

Информаци технологийĕн аталанăвĕн ыйтăвĕсемпе

Пурнăçран юлни чыс тумасть

«Мĕн пур вырăнта та пралуксăр çыхăну сарăлни, çыхăнăвăн, навигаци системисен çĕнĕ тĕсĕсем çурални пулăшу ĕçĕсен «виртуаллă» класĕ çине куçассине пурнăçа кĕртме пулăшать.

Сарлака йĕрлĕ Интернета малта пыракан Grid-технологисемпе вăйлатни çав тери хăватлă шутлавпа инçетрен усă курмалли йĕркепе ĕçлеме, производствăна пĕр вырăнта аталантарассине тата глобализацилесине шайлаштарма, çын ăçта пулнине пăхмасăр ăна тĕрлĕ енлĕ пулăшу пама майсем тăвать, çапла вара ăна, чи лайăх пĕлтерĕшпе, тĕнче гражданинĕ пулма тата пĕтĕм этемлĕхĕн ĕç кăтартăвĕсемпе усă курма ирĕк парать.

Çакă халăха патшалăх тата муниципалитет пулăшу ĕçĕсене парассине кăна мар, «справкăсăр республика» туса хурассине çывхартса та, çавăн пекех экономикăн потребитель тата инфратытăм пайĕсенче те синергетика эффектне йĕркелет».

(ЧР Президенчĕ Н.В. Федоров республика Патшалăх Канашне янă Çырувран).

Паянхи калаçу Чăваш Енре, район тата ял тăрăхĕсен территорийĕсенче «Электронлă Правительствăна» пурнăçа кĕртесси пирки. Ку вăл «Электронлă Раççей 2002–2010 çулсенче» федераллă программăпа пулса пырать. 2002 çултанпа ку программăна ĕçлесе пырса республикăра сахал мар ĕç туса ирттернĕ. Раççейре малтисенчен пĕри Чăваш Енре пур районсенче те хăйсен официаллă сайчĕсене туса хучĕç. 2006 çултан тытăнса республикăри 281 ял тăрăхĕнчен пурин те хăйсен сайчĕсем пур. Пур районсем те министерствăсемпе пĕр шайра пĕр корпоративлă сетьре. Ял тăрăхĕсем те «ВолгаТелеком» ООО урлă лайăх хăвăртлăхлă Интернетпа усă кураççĕ.

Хальхи тапхăрта республика Президенчĕ Н.В. Федоров влаç органĕсем умне çĕнĕ задачăсем лартать: çĕнĕ информаци технологийĕсене пурнăçа кĕртнинчен çынсем валли май пур таран ытларах усă пултăр. Апла пулсан патшалăх тата муниципаллă электронлă услугăсене анлăрах пурнăçа кĕртни кирлĕ.

Президент палăртнă задачăсене пурнăçа кĕртессипе уйрăм йĕркелӳпе техника мероприятийĕсене туса ирттерне те ĕнтĕ. Ку тĕлĕшпе республика шайĕнче районсенчи муниципаллă услугăсемшĕн ответлисемпе икĕ канашлу, пай пуçлăхĕсемпе ятарлă канашлу ирттернĕ, оргтехникăна инвентаризацилесе модернизациленĕ тата улăштарнă, пайсен ответлă ĕçченĕсемпе тăтăшах вĕренӳсем ирттеретпĕр.

Пĕлетпĕр ĕнтĕ, Раççей патшалăх услугисен http//gosuslugi.ru сайтне 2009 çулхи декабрĕн 15-мĕшĕнче уçнă. Пирĕн республикăн http//gosuslugi.cap.ru сайчĕ тест режимĕпе 2009 çулхи декабрьтен тытăнса ĕçлет.

Пирĕн район администрацийĕнче çак ĕçшĕн ответлисене çирĕплетнĕ. Пĕтĕмĕшле ку ĕçсене район администрацийĕн ĕçĕсен управляющийĕ А.В. Краснов йĕркелесе пырать. Техникăлла ыйтусене татса парасси ман çинче. Специалистсенчен Е.В. Иванова тата техникăлла специалист А.Л. Николаев ответлă пулса тăраççĕ. Ку вăл питех те ответлă ĕç. Е.В. Иванован хушамачĕ Раççейри патшалăх услугисен реестрĕнче те пулать.

Республика кунĕ чухне ЧР Президенчĕ Н.В. Федоров пысăк хăнасене электронлă Правительство мĕнле ĕçленине кăтартасшăн. Çавăнпа та ку енĕпе çине тăрса ĕçлес пулать. Оргтехникăна ăçта вырнаçтарассине, çак ĕçшĕн ответлисене палăртмалла, документсен электронлă çаврăнăшне ĕçе кĕртмелле, ответлисен хăйсен çĕнĕлĕхе вĕренмелле тата ыттисене вĕрентмелле, ĕçлеме кирлĕ условисем туса памалла. Çак задачăсене пурнăçлама хушма укçа-тенкĕ уйăрса парас çук, çавăнпа та мĕн пуррипех çырлахма тивет.

Пысăк пĕлтерĕшлĕ ыйту вăл – çынсем компьютерпа ĕçлеме пĕлменнин ыйтăвне татса парасси. Кашни ял тăрăхĕн пуçлăхĕ ку тĕлĕшпе май килнĕ таран çине тăма тивĕç. Пĕтĕмĕшле илсен, çак ĕçре вĕрентӳ учрежденийĕсем, тĕслĕх библиотекăсем пулăшма пултараççĕ. Аслă классенче вĕренекенсен, студентсен пулăшăвĕпе те усă курмалла. Ял тăрăхĕсен администрацийĕсенче те хăйсен территорийĕсенче пурăнакансене пулăшу парассипе пăхса хумалла. Уйрăмах специалистсене вĕрентсе хатĕрлес пулать. Çак ĕçе хăш-пĕр ял тăрăхĕсенче пуçăннă та ĕнтĕ. Сăмахран, Ярапайкасси ял тăрăхĕ пирки çакна каламалла. Пулăшу кирлĕ пулсан, эпир вырăна пырса çак ĕçе йĕркелеме пултаратпăр.

Ял тăрăхĕсен администрацийĕсенче информацие коммуникаци технологийĕсемпе усă курассине аталантарас тĕллевпе эпир «Муркаш районĕнчи ял тăрăхĕсен чи лайăх сайчĕ» конкурс ирттерессипе пирки пĕлтертĕмĕр. Ăна апрелĕн 30-мĕшĕччен тăсма пăхнă. Ял тăрăхĕсен специалисчĕсемпе вара черетлĕ икĕ кунлăх вĕренӳ йĕркелерĕмĕр.

Пĕтĕм система тăнăç ĕçлетĕр тесе тăрăшмалла. Чылай ял тăрăхĕнче иртнĕ çул финанс йывăрлăхне пула электронлă почта, Интернет ĕçлемен. Электронлă Правительство йĕркелес тетпĕр пулсан, кун пекки пулмалла мар. Сайтри кивĕ материалсене те вăхăтра улăштарса тăмалла.

Оргтехника çине пысăк тимлĕх уйăрмалла. Вăл хăвăрт кивелсе пырать. Çавăнпа та ăна май пур таран çĕнетсе тăмалла, сетьсем йĕркелемелле. Йĕркеллĕ антивирус программисене туянас пулать. Унсăрăн 10 çулхи ĕçе те самантрах çухатма пулать.

Çывăх вăхăтрах ял тăрăхĕсене те районти тата республикăри аудио- тата видеоконференцисем ирттерес ĕçе явăçтарма майсем туса парасшăн. Ку тĕлĕшпе çыхăну каналĕсене лайăхлатма, пĕрлехи корпоративлă сетьпе çыхăнтарма тивĕ. Ку вара финанс, техникăлла майсем енĕпе те юрăхлă.

Эпир район администрацийĕнче, техникăлла майсене илес пулсан, республикăпа видеоконференцисем ирттерме хатĕр темелле. Ларусен залне кăштах техника хатĕрĕсемпе тивĕçтерсе çитермелле кăна. Ун чухне республикăна канашлăвĕсенчен чылайăшĕ видеоконференци режимĕпе иртĕ.

Паянхи куна илсен, республикăра вĕрентӳ, медицина, пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх, налук органĕсен порталĕсене туса хунă. Район администрацийĕнче муниципаллă пулăшусемпе электронлă вариантпа тивĕçтерес тĕлĕшпе хатĕрленӳ ĕçĕсем анлă сарăлнă. Кăçалхи февралĕн 1-мĕшĕнчен тытăнса тĕп муниципаллă пулăшусен списокĕпе паллашма пулать. Реестрта вара 46 тĕрлĕ пулăшу ĕçĕ.

Пирĕн тĕп тĕллев – районти кашни çын çак пулăшу мелĕсемпе усă курма пултартăр. Çитменнине, компьютер пулсан тата ăна Интернетпа çыхăнтарнă пулсан, килтен тухмасăрах. Çавăнпа та çывăх вăхăтрах çынсене компьютерпа ĕçлеме вĕрентессин задачине татса парас пулать.

Вăхăт хăвăрт улшăнса пырать. Çĕнĕлĕхсем кунсерен тенĕ пекех чылай. Вĕсене май пур таран хăвăртрах алла илме тăрăшас пулать. Халĕ ĕлĕкхилле ĕçлесен май çук. Пурнăçран кая юлни никама та чыс тумасть.

В. ЛАВРЕНТЬЕВ,
район администрацийĕн информаципе тивĕçтерекен пайĕн пуçлăхĕ.